

בין בני ברק לבנוך Two Competing Sedarim?

(1) משנה כתב יד קאופמן פסחים י:ד

מִזְגוּ לוֹ כּוֹס שְׁנַי...מִתְחִיל בְּגָנוֹת וּמְסִיִּים בְּשֶׁבַח,
וְדוֹרֵשׁ מֵאַרְמֵי אֲבֹד אָבִי, עַד שֶׁהוּא גּוֹמֵר כָּל הַפְּרָשָׁה.

(2) הגדה של פסח

עֲבָדִים הָיִינוּ לְפָרְעָה בְּמִצְרַיִם, וַיּוֹצִיאֵנוּ יי אֱלֹהֵינוּ מִשָּׁם בְּיַד חֲזָקָה וּבְזָרוּעַ נְטוּיָה. וְאֵלּוּ לֹא הוֹצִיא
הַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא אֶת אֲבוֹתֵינוּ מִמִּצְרַיִם, עַדִּין אָנוּ וּבְנֵינוּ וּבְנֵי בְנֵינוּ מִשְׁעֲבָדִים הָיִינוּ לְפָרְעָה בְּמִצְרַיִם.
וְאֵפֶלּוּ כָּלֵנוּ חֲכָמִים, כָּלֵנוּ נְבוֹנִים, כָּלֵנוּ יוֹדְעִים אֶת הַתּוֹרָה - מִצְוָה עָלֵינוּ לְסַפֵּר בִּיצִיאַת מִצְרַיִם. וְכָל
הַמְּאָרִיךְ בִּיצִיאַת מִצְרַיִם - הָרִי זֶה מִשֶּׁבַח.

מַעֲשֵׂה בְּרַבִּי אֱלִיעֶזֶר וְרַבִּי יְהוֹשֻׁעַ וְרַבִּי אֶלְעָזָר בֶּן עֲזַרְיָה וְרַבִּי עֲקִיבָה וְרַבִּי טַרְפוֹן שֶׁהָיוּ מְסַבִּין בְּבִנְי
בְּרַק וְהָיוּ מְסַפְּרִין בִּיצִיאַת מִצְרַיִם כָּל אוֹתוֹ הַלַּיְלָה, עַד שֶׁבָּאוּ תַלְמִידֵיהֶן וְאָמְרוּ לָהֶן 'רְבוֹתֵינוּ, הִגִּיעַ
זְמַן קְרִית שְׁמַע שְׁלִשְׁחֲרִית'.

אָמַר לָהֶם רַבִּי אֶלְעָזָר בֶּן עֲזַרְיָה: הָרִי אֲנִי כִּבְּן שְׁבַעִים שָׁנָה וְלֹא זָכִיתִי שֶׁתֵּאֱמַר יְצִיאַת מִצְרַיִם בְּלֵילוֹת,
עַד שֶׁדָּרְשָׁה בֶּן זוֹמָא, שֶׁנֶּאֱמַר: לִמְעַן תִּזְכֹּר אֶת יוֹם צֵאתְךָ מֵאֶרֶץ מִצְרַיִם כָּל יְמֵי חַיֶּיךָ: יְמֵי חַיֶּיךָ - הַיָּמִים; כָּל יְמֵי חַיֶּיךָ
- הַלַּיְלוֹת. וְחֲכָמִים אוֹמְרִים: יְמֵי חַיֶּיךָ - הָעוֹלָם הַזֶּה; כָּל יְמֵי חַיֶּיךָ - לְהַבִּיא אֶת יְמוֹת הַמָּשִׁיחַ.

- Why are these five חכמים listed as being there? Were they alone?
- Where was Rabban Gamliel?
- Why did they engage in יציאת מצרים all night?
- Why did the תלמידים use "Time for Shma" as the way to indicate that they should stop talking about יציאת מצרים?
- Why is this story included in the הגדה? It seems to belong to "הלכות חמץ ומצה"
- Why does רבאב"ע mention his "age" here?
- Why is this משנה brought here at all?
- Why is the Messianic era invoked here?

(3) תוספתא מסכת פסחים (ליברמן) פרק י הלכה יב

מַעֲשֵׂה בְּרַבִּין גַּמְלִיאֵל וְזִקְנִים שֶׁהָיוּ מְסַבִּין בְּבֵית בִּיתוֹס בֶּן זוֹנִין בְּלַד

וְהָיוּ עֹסוּקִין בְּהַלְכוֹת הַפֶּסַח כָּל הַלַּיְלָה עַד קְרוֹת הַגָּבֵר הַגְּבִיּהוּ מַלְפָּנֵיהֶן וְנוֹעְדוּ וְהִלְכוּ לָהֶן לְבֵית הַמְּדַרְשׁ

(4) משנה כתב יד קאופמן עדיות ג:ב-ג

אָמַר רַבִּין גַּמְלִיאֵל... אֵף הוּא אָמַר שֶׁלֶשָׁה דְּבָרִין לְהַקְלִי...וְעוֹשִׂין גְּדִי מְקַלֵּס בְּלֵילֵי פֶסְחִים. וְחֲכָמִים אוֹסְרִין.

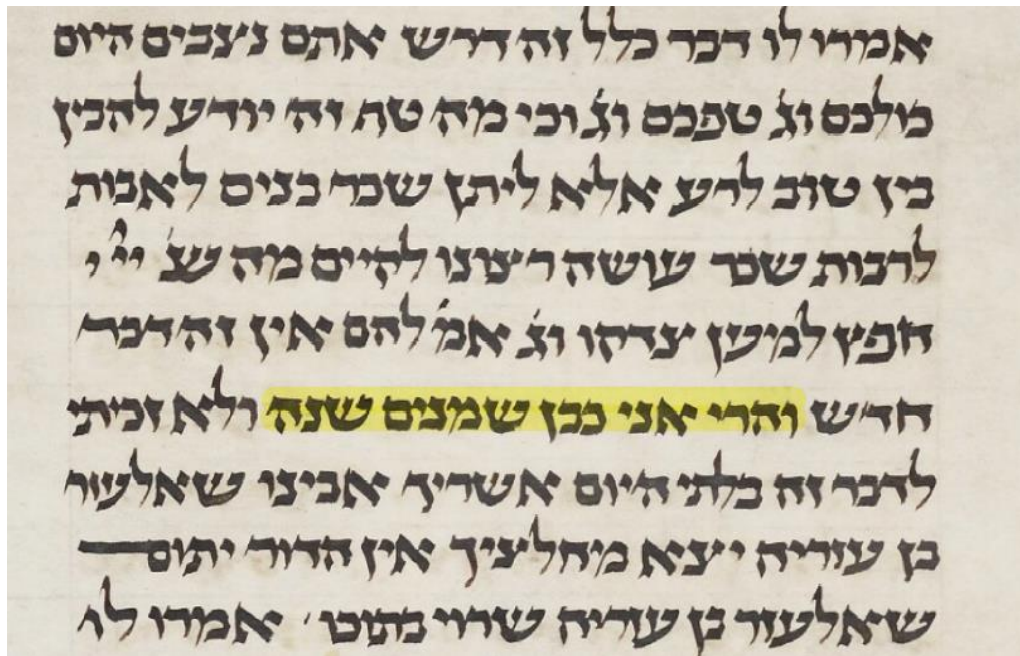
(5) תוספתא ביצה ב:טו

אֵי זָהוּ גְּדִי מְקַלֵּס? כְּלוּ צְלִי, רֹאשׁוֹ, כְּרַעְיוֹ וְקָרְבוֹ. בְּשֶׁל מִמֶּנּוּ כָּל שֶׁהוּ, שֶׁלַק מִמֶּנּוּ כָּל שֶׁהוּ, אֵין זֶה גְּדִי מְקַלֵּס. עוֹשִׂין גְּדִי
מְקַלֵּס בְּיוֹם טוֹב הָרֹאשׁוֹן שֶׁלַחֵג, וּבְיוֹם טוֹב הָאַחֲרוֹן שֶׁלַפֶּסַח. עַגְל מְקַלֵּס בְּיוֹם טוֹב הָרֹאשׁוֹן שֶׁלַפֶּסַח, אֲבָל לֹא גְּדִי
מְקַלֵּס. אָמַר רַבִּי יוֹסֵה: תּוֹדוֹס אִישׁ רוֹמִי הִנְהִיג אֶת בְּנֵי רוֹמִי לְקַח טְלָאִים בְּלֵילֵי פֶסְחִים, וְעוֹשִׂין אוֹתָן מְקַלְסִין. אָמְרוּ
לוֹ: אֵף הוּא קָרוֹב לְהַאֲכִיל קְדָשִׁים בַּחוּץ, מִפְּנֵי שֶׁקוֹרִין אוֹתָן פֶּסְחִין.

(6) מכילתא דרבי ישמעאל בא - מסכתא דפסחא פרשה טז

כבר שבתו תלמידים ביבנה ולא שבת שם רבי יהושע וכשבאו תלמידיו אצלו אמר להם מה דברים היה לכם ביבנה אמרו לו אחריו רבי אמר להם ומי שבת שם אמרו לו ר' אלעזר בן עזריה אמר להם אפשר ששבת שם ר' אלעזר בן עזריה ולא חדש לכם דבר אמרו לו רבי כלל זה דרש **אתם נצבים היום כלכם טפכם נשיכם** וכי מה טף זה יודע להבין בין טוב לרע אלא ליתן שכר למביאייהם לרבות שכר עושי רצונו לקיים מה שנאמר **"חפץ למען צדקו וגו' אמה להם** אי זה דבר חדש יתר על זה **הריני כבן שבעים שנה ולא זכיתי לדבר זה בלתי היום אשריך אברהם אבינו שאלעזר בן עזריה יצא מחלציק אין הדור יתום שרבי אלעזר בן עזריה שרוי בתוכו**

(7) מכילתא פ' בא ע"פ כת"י Bodleian Marshall Or. 24

(8) תלמוד ירושלמי (ונציה) מסכת ברכות פרק א דף ב טור א/מ"א

מזכירין יציאת מצרים בלילות אמ' להן ר' אלעזר בן עזריה הרי אני כבן שבעים שנה ולא זכיתי שתאמר יציאת מצרים בלילות עד שדרשה בן זומא שנאמ' למען תזכור את יום צאתך מארץ מצרים כל ימי חייד ימי חייד הימים כל ימי חייד הלילות וחכמים אומרים ימי חייד העולם הזה כל ימי חייד העולם הבא להביא את ימות המשיח:

(9) תלמוד ירושלמי (ונציה) מסכת ברכות פרק א דף ג טור ד/ה"ו

אף על פי שנכנס לגדולה האריך ימים הדא אמרה שהגדולה מקצרת ימים

(10) תוספתא מסכת ברכות (ליברמן) פרק א

מזכירין יציאת מצרים בלילות אמ' ר' לעזר בן עזריה הרי אני כבן שבעים שנה **ולא זכיתי שאשמע שתאמר יציאת מצרים בלילות עד שדרשה בן זומא...**

(11) ברכות כז-כח.

תנו רבנן: מעשה בתלמיד אחד שבא לפני רבי יהושע, אמר לו: תפלת ערבית רשות או חובה? אמר ליה: רשות. בא לפני רבן גמליאל, אמר לו: תפלת ערבית רשות או חובה? אמר לו: חובה. אמר לו: והלא רבי יהושע אמר לי רשות! אמר לו: המתן עד שיכנסו בעלי תריסין לבית המדרש. כשנכנסו בעלי תריסין, עמד השואל ושאל: תפלת ערבית רשות או חובה? אמר לו רבן גמליאל: חובה. אמר להם רבן גמליאל לחכמים: כלום יש אדם שחולק בדבר זה? אמר ליה רבי יהושע: לאו. אמר לו: והלא משמך אמרו לי רשות! אמר ליה: יהושע, עמוד על רגליך ויעידו בך! עמד רבי יהושע על רגליו ואמר: אלמלא אני חי והוא מת - יכול החי להכחיש את המת, ועכשיו שאני חי והוא חי - היאך יכול החי להכחיש את החי? היה רבן גמליאל יושב ודורש, ורבי יהושע עומד על רגליו, עד שרננו כל העם ואמרו לחוצפית התורגמן: עמוד! ועמד. אמרי: עד כמה נצעריה וניזיל? בראש השנה אשתקד צעריה, בבכורות במעשה דרבי צדוק צעריה, הכא נמי צעריה, תא ונעברי! מאן נוקים ליה? נוקמיה לרבי יהושע? בעל מעשה הוא; נוקמיה לרבי עקיבא? דילמא עניש ליה, דלית ליה זכות אבות; אלא נוקמיה לרבי אלעזר בן עזריה, דהוא חכם והוא עשיר והוא עשירי לעזרא. הוא חכם - דאי מקשי ליה מפרק ליה, והוא עשיר - דאי אית ליה לפלוחי לבי קיסר אף הוא אזל ופלח, והוא עשירי לעזרא - דאית ליה זכות אבות ולא מצי עניש ליה. אתו ואמרו ליה: ניחא ליה למר דליהוי ריש מתיבתא? אמר להו: איזיל ואימליך באינשי ביתי. אזל ואמליך בדביתהו. אמרה ליה: דלמא מעברין לך? אמר לה: [לשתמש אינש] יומא חדא בכסא דמוקרא ולמחר ליתבר. אמרה ליה: לית לך חירותא. ההוא יומא בר תמני סרי שני הוה, אתרחיש ליה ניסא ואהדרו ליה תמני סרי דרי חירותא. היינו דקאמר רבי אלעזר בן עזריה: הרי אני כבן שבעים שנה, ולא בן שבעים שנה.

(12) תלמוד ירושלמי (וילנא) מסכת ברכות פרק ד

ומעשה בתלמיד אחד שבא ושאל את רבי יהושע תפלת הערב מהו א"ל רשות בא ושאל את ר"ג תפלת הערב מהו א"ל חובה א"ל והא רבי יהושע אמר לי רשות א"ל למחר כשאכנס לבית הוועד עמוד ושאל את ההלכה הזאת למחר עמוד אותו תלמיד ושאל את ר"ג תפלת הערב מהו א"ל חובה א"ל והא ר' יהושע אמר לי רשות אמר ר"ג לר' יהושע את הוא אומר רשות א"ל לאו א"ל עמוד על רגליך ויעידו בך והיה ר"ג יושב ודורש ורבי יהושע עומד על רגליו עד שריננו כל העם ואמרו לרבי חוצפית המתורגמן הפטר את העם אמרו לרבי זינן החזן אמור התחיל ואמר התחילו כל העם ועמדו על רגליהם ואמר לו כי על מי לא עברה רעתך תמיד הלכו ומינו את ראב"ע בישיבה בן שש עשרה שנה ונתמלא כל ראשו שיבות והיה ר"ע יושב ומצטער ואמר לא שהוא בן תורה יותר ממני אלא שהוא בן גדולים יותר ממני אשרי אדם שזכו לו אבותיו אשרי אדם שיש לו יתד במי להיתלות בה וכי מה היתה יתידתו של ראב"ע שהיה דור עשירי לעזרא וכמה ספסלין היו שם רבי יעקב בר סיסי אמר שמונים ספסלין היו שם של תלמידי חכמים חוץ מן העומדים לאחורי הגדר רבי יוסי ב"ר אבון אמר שלש מאות היו שם חוץ מן העומדים לאחורי הגדר כיי דתנינן תמן ביום שהושיבו את ראב"ע בישיבה תמן תנינן זה מדרש דרש ראב"ע לפני חכמים בכרם ביבנה וכי כרם היה שם אלא אלו תלמידי חכמים שהיו עשוין שורות שורות ככרם מיד הלך לו ר"ג אצל כל אחד ואחד לפייסו בביתו אזל גבי רבי יהושע אשכחיה יתיב עביד מחטין א"ל אילין את חיי א"ל ועד כדון את בעי מודעי אוי לו לדור שאתה פרנסו א"ל נענית לך ושלחון גבי ראב"ע חד קצר ואית דמרין ר"ע הוה א"ל מי שהוא מזה בן מזה יזה מי שאינו לא מזה ולא בן מזה יימר למזה בן מזה מימך מי מערה ואפרך אפר מקלה א"ל נתרציתם אני ואתם נשכים לפתחו של ר"ג אעפ"כ לא הורידוהו מגדולתו אלא מינו אותו אב בית דין: